

رساله مقبول و مستند مشتمل به معلومات مهم رابطه به مسائل زندگی روزمره

TALEEM-E-DEN COURSE

تعلیمات نبوی

صلی اللہ علیہ وسلم

بهترین مجموعه برای درس دادن اطفال، زنان، شاگردان
انوث و ذکور مشتمل است بر ۱۰۰ احادیث نبی کریم ﷺ

2

بخش حدیث

تالیف:

ابومعاویہ مولانا محمد ایاز صاحب

مترجم:

مولانا نصر اللہ «منصور» (تخاری)

فهرست

صفحه	مضامین	صفحه	مضامین
12	بیان حج	1	حجیت حدیث و اهمیت آن
12	بیان زکات و صدقات	2	اهمیت و برتری احادیث مبارکه
13	بیان کسب حلال و معاملات	5	چند کتب مشهور احادیث
13	بیان بی رغبتی از دنیا	6	بیان اصلاح نیت
14	بیان علم	6	بیان عقیده توحید و رد شرک
14	بیان دعوت و تبلیغ	7	چنگ زدن بر قرآن و سنت و عمل کردن به آنها
15	بیان جهاد و شهادت	8	بیان بدعت
16	استوار بودن در جماعت و اطاعت کردن امیر	8	عقیده ختم نبوت
16	شرایط و وظائف امیر (ولی امر)	8	علامات نفاق
17	بیان آداب و معاشره	9	بیان نظافت
19	گناهان کبیره	9	بیان نماز
21	بیان پنج چیز ارزشمند	10	بیان فضیلت مساجد
21	بیان خاتمه	10	بیان اذان و امامت
22	حواله جات او تخریج	10	بیان برادر کردن صفها و پوشاندن شتالینگ
32	ماخذ و مراجع	11	بیان نماز جمعه
		11	بیان نماز باجماعت
		12	بیان روزه

حَامِدًا وَمُصَلِّيًا وَبَعْدَ حجیت حدیث واهمیت آن

خداوند متعال که برای هدایت بشر کدام مکمل تعلیم و هدایت اخیری فرستاده اند ان به دو بخش تقسیم شده (۱) قران (۲) حدیث. ضمانت حفاظت قران کریم را خداوند متعال به عمر خود گرفته و حفاظت حدیث را خداوند متعال بذریه صحابه کرام و محدثین عظام نموده اند. قسمیکه وظیفه محمد رسول الله این بود که پیغام این قران پاک رابه تمام مخلوق ارسال کنند. همین قسم درقران کریم که کدام ضوابط و اصول قواعد ایمان و زندگی ذکر است عملی صورت های ان ، تفصیلات و نمونه های انرا به خدمت مخلوق پیش نمودند وظیفه انحضرت صلی الله علیه وسلم است. بطور مثال تفصیل رکعات های نماز، تفصیل اوقات نماز، تفصیل مقدار زکات و غیره این تمام چیز هارا محمد صلی الله علیه وسلم به مردم تعلیم داد پس این تفصیلات هم چنان شامل وحی است. حجیت حدیث مسئله اعتقادی است. هر کسی که کلام نبی علیه و سلام را قبول نه کنند بدون ان ایمان ان قابل قبول و معتبر نیست.

خداوند متعال درقران کریم اطاعت محمد رسول الله صلی علیه وسلم راالزم گردانیده اند. و قول فعل انحضرت صلی الله علیه وسلم رابهترین نمونه زندگی به امت آنها قرار داده اند.

قسمیکه درسوره النساء ایة ۸۰، الاحزاب ۲۱، النساء ۶۸ ذکر نمودند پس همین قسم برای هیچ مؤمن و مسلمان این اختیار نیست که درمقابل قول و فعل

محمد صلی الله علیه وسلم به رائی و عقل خود عمل کنند . مثلیکه درسورت الاحزاب ایه ۳۶ ذکر شده است.

خلاصه اینکه حدیث برای مسلمانان حصه تهادی و بنیادی دین است اتباع سنت و احادیث حضرت محمد صلی الله علیه وسلم بالای مسلمانان لازم است. کسیکه از احادیث رسول الله صلی الله علیه وسلم انکاری کند ان شخص از دایره اسلام خارج و کافر است.

اهمیت و برتری احادیث مبارکه

در لغت بمعنی سخن گفتن، و حدیث را ازین جهت حدیث گفته میشود که سخن و فرموده رسول الله ﷺ است، و بعد از قرآن کریم حدیث دوم مأخذ و مرجع شریعت اسلامی است، و حدیث قسم دومی از وحی میباشد که تعبیر کرده میشود بر وحی خفی و غیر متلوه، و بنابراین وجه احادیث مبارکه تفسیر و تشریح قرآن کریم است، همانطوریکه باور به قرآن امری است ضروری و همچنین باور داشتن به احادیث لازمی است، چنان الله ﷻ خود فرموده:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَاتَّهُوا﴾ سورة العنكبوت: آیت ۷

ترجمه: شما را آنچه رسول حق دستور دهد (منع یا عطا کند) بگیریید و هرچه نهی کند بگذارید.

و در جای دیگر فرموده است: ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ (۳) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

سورة النجم: ۳-۴.

ترجمه: نیست این پیغمبر بیان کننده از خواهش نفس خود، بلکه این حکم خداوندی است به وی فرستاده شده است.

برای فضیلت فراگرفتن و درس دادن علم حدیث این سخن کفایت میکند که رسول الله ﷺ دعا نموده برای اشخاصیکه سر گرم یاد گرفتن و یاد دادن علم حدیث میباشند،

نَصَّرَ اللَّهُ عَبْدًا سَبَّحَ مَقَالَتِي فَحَفِظَهَا وَوَعَاهَا وَأَدَاهَا

محمد بن ادریس الشافعی ت ۲۰۴ هـ کتاب الام ۱۰: ۵۱۰ رقم ۱۱۹۲. الرسالة ص ۴۱۰ رقم ۱۱۰۲. محمد بن عبد الله الخطيب التبريزي ت ۷۳۷ هـ مشکاة المصابيح كتاب العلم الفصل الثاني رقم ۲۲۸ (۳۱)

ترجمه: الله تروتازه بدارد بنده را (يعني آنرا در دين و دنيا عزت مند صاحب توقيير و خوشحال بدارد) که چیزی از سخنان من (حدیث) را شنید و بعد به وجهی بهتر یاد کرد و همانطوریکه شنیده بود بر مردم نیز رسانید.

و در یک روایت دیگر آمده است: اگر چه متکلم فيه است لیکن حافظ ابن حجر رحمته الله گفته است که این روایت از یازده صحابه کرام منقول است. مَنْ حَفِظَ عَلَيَّ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا مِنْ أَمْرِ دِينِهِ بَعَثَهُ اللَّهُ فَقِيهًا، وَكُنْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَافِعًا وَشَهِيدًا.

احمد بن الحسن البيهقي ت: ۴۵۸. هـ الجامع شعب الایمان، ۳: ۲۴۰، ۲۴۱ رقم ۱۵۹۷. مشکاة المصابيح كتاب العلم الفصل الثالث رقم ۲۵۸ (۶۱) اسناد ضعیف.

ترجمه: کسیکه برای فایده امت من چهل احادیثی که تعلق به دین دارد یاد کند برانگیخته میکند الله متعال آنرا در روز قیامت فقیه، و من در روز قیامت برای آن شفاعت میکنم، و برای (اطاعت آن) گواهی میدهم.

به همین طور علماء دین به (فکر و اندیشه) خود چهل احادیث نویسته کرده اند مانند اربعین امام نوي ﷺ و جوامع الکلم از مفتی محمد شفیع ﷺ و غیره.

(ونگارنده حروف) نیز این مجموعه را ترتیب نموده که مشتمل است به (۱۰۰) احادیث با شمول چهل احادیث، و با نظر داشت سخنان ذیل.

۱: تدریس به این طریقه باشد که نوخوانان اطفال و زنان و بی سوادان با آشنای پیدا کردن به علم حدیث از عقیده، دین، فرهنگ، تمدن، عبادات، اخلاقیات، معاشره، و آداب آگاه شوند و به آن عمل کنند و از گناهان پرهیز نمایند.

۲: به همراهی احادیث مافوق الذکر ترجمه الباب (عنواناً) گذاشته شده تا که فهمیدن و دانستن آسان باشد.

۳: ترتیب احادیث به این طریقه شده است: احادیث که تعلق به عقیده دارند اولاً، بعداً احادیث عبادات، آداب، و در اخیر گناهان کبیره.

۴: ترجمه احادیث به فارسی نویسته شده است و برای اینکه فهمیدن آسان بود.

۵: تمام احادیث تخریج شدند و نیز اصل و مأخذ در اخیر کتاب درج شده است.

چند کتب مشہور احادیث

نام کتاب	مصنف	ولادت	وفات
موطأ امام مالک	مالک بن انسؓ	93ھ	179ھ
کتاب الزهد والرقائق	عبداللہ بن مبارکؓ	118ھ	181ھ
موطأ امام محمد و کتاب الاثار	محمد بن حسن شیبائیؓ	132ھ	189ھ
صحیح البخاری	محمد بن اسماعیل البخاریؓ	194ھ	256ھ
صحیح مسلم	مسلم بن حجاج القشیریؓ	202ھ	261ھ
سنن ابن ماجہ	ابوعبداللہ محمد بن یزید بن عبداللہؓ	209ھ	273ھ
سنن ابوداؤد ابوداؤد	ایمان بن اشعث بن اسحاقؓ	202ھ	275ھ
سنن ترمذی	محمد بن عیسیٰ الترمذیؓ	209ھ	279ھ
سنن نسائی	احمد بن شعیب بن علی نسائیؓ	215ھ	303ھ
معانی الاثار (طحاوی)	احمد بن محمد بن سلامه الطحاویؓ	239ھ	321ھ
مسند امام اعظم	نعمان بن ثابت ابو حنیفہؓ	80ھ	150ھ
کتاب الاثار	یعقوب ابو یوسفؓ	113ھ	182ھ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بیان اصلاح نیت

۱: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ - بخاری

ترجمه: بیشک دارمدار اعمال بر نیت ها است.

بیان عقیده توحید و شرک

۲: الْكِبَائِرُ الشِّرْكَ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَالْيَبِينَ الْعَمُوسُ - بخاری

ترجمه: گناهان کبیره عبارت اند از شرک نمودن به الله، نافرمانی پدر و والدین، و کشتن نفس بجا گناه و سوگند دروغ سبأ شد کراند.

۳: لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئًا وَإِنْ قُتِلَتْ وَحَرِّقَتْ - مسکوة

ترجمه: شریک مقرر نکن همراهی الله هیچ چیز را اگر که کشته و یا سوزانده شوی.

۴: مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ - ترمذی

ترجمه: کسیکه از الله پاک سوال نکند، الله تعالى از وی ناراض میشود.

۵: مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ شُرِكَ - ترمذی

ترجمه: کسیکه سوگند کرد به غیر از نام الله یقیناً وی شرک نمود.

۶: مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً - مسلم

ترجمه: کسیکه نزد نجومی آمد و از وی در مورد چیزی پرسید قبول نخواهد شد نماز چهل شبانه روز آن.

۷: لَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ - مصنف ابن ابی سبیه

ترجمه: نگیرید قبرها را جای سجده گاه.

۸: لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ وَلَا تَصَلُّوا إِلَيْهَا - مسلم

ترجمه: شما نشینید بالای قبرها و نماز نخوانید بطرف آنها.

۹: لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ - مسلم

ترجمه: نفرین بفرستد الله تعالی به یهود و نصاری که جور کردن قبرهای انبیاء خود را سجده گاه.

۱۰: أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ - ابوداؤد

ترجمه: عزت مردم را بکنید موافق مرتبه و شرف آنها.

چنگ زدن بر قرآن و سنت و عمل کردن به آنها

۱۱: تَرَكْتُ فِيكُمْ أُمُورِينَ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهَا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ رَسُولِهِ - مشکوٰه

ترجمه: من در شما دو چیز را گذاشتم اگر به آن دو چیز چنگ بزیند هرگز گمراه نمیشوید که همانا کتاب الله و سنت رسول الله است.

۱۲: مَنْ تَبَسَّكْ بِسُنَّتِي عِنْدَ فِسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ - مسلم

ترجمه: کسیکه چنگ زد بر سنت من در حین فساد امت من برای وی ثواب صد (۱۰۰) شهید داده میشود.

۱۳: لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِبِأْتِهَا - مسلم

ترجمه: در میان شما هیچ کس مؤمن کامل شده نمی تواند تا که خواهشات خود را تابع آن چیزی نکند که من آورده ام.

۱۴: لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ -

بخاری

ترجمه: مؤمن کامل نیست هیچ کسی از شما تا وقتی که مرا بیشتر از والدین و اولاد و سایر مخلوقات محبوب نگرداند.

۱۵ : مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي - بهناری.

ترجمه: کسیکه اعراض نمود از سنت من او از من نیست.

۱۶ : عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ خُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهَدِّينَ - مشکوة، ترمذی

ترجمه: لازم است بر شما سنت من و سنت خلفای راشدین که ایشان هدایت یابنده اند.

بیان بدعت

۱۷ : كُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ - ترمذی

ترجمه: هر سخن جدید در دین بدعت است و هر بدعت گمراهی است.

۱۸ : مَنْ وَقَرَّ صَاحِبَ بَدْعَةٍ فَقَدْ آعَانَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ - مشکوة

ترجمه: کسیکه تعظیم بدعتی را کرد یقیناً او اعانت نمود بر محو و نابودی اسلام.

عقیده ختم نبوت

۱۹ : أَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لَا نَبِيَّ بَعْدِي - ابوداؤد

ترجمه: من از آخرین پیغمبران هستم و بعد از من پیغمبری نخواهد آمد.

علامات نفاق

۲۰ : آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِيَ خَانَ - مشکوة

ترجمه: علامات منافق سه است (۱) وقتیکه سخن میزند دروغ میگوید، (۲) وقتیکه وعده نماید خلاف محاورزد، (۳) وکسیکه آنرا امانت دار بگرداند خیانت میکند.

۲۱ : مَنْ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ - دارمی

ترجمه: کسیکه در دنیا دو رویه باشد در روز رستاخیز برای او زبان آتشی میباشد.

بیان نظافت

۲۲ : الطَّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ - مسلم

ترجمه: نظافت نیم (نصف) ایمان است.

۲۳ : لَا تَقْبَلُ صَلَاةٌ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَتَوَضَّأَ - بخاری

ترجمه: کسیکه بدون وضوء باشد نمازش قبول نمی گردد تا وقتیکه وضوء نکند.

۲۴ : السَّوَاكُ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاءٌ لِلرَّبِّ - بخاری

ترجمه: مسواک صاف کننده دهن و سبب رضا پروردگار است.

بیان نماز

۲۵ : الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ - ترمذی

ترجمه: آن عهد (فرق) در میان مایان و کافران نماز است پس کسیکه گذاشت نماز را پس کار کفر را کرد.

۲۶ : مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعٍ وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ سِنِينَ -

ابوداؤد

ترجمه: حکم کنید اولاد خود را به ادای نماز درحالیکه هفت ساله باشند و بزنیید آنها را (بر ترک نماز) درحالیکه آنها ده ساله باشند.

۲۷ : اِعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ وَلَا يَسْطُرْ أَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ اِنْبَسَاطَ الْكَلْبِ - مشکوٰه

ترجمه: میانه روی اختیار نماید در سجده تان، و در بین شما یکی از شما گسترش ندهد بازوهای خود را مانند گسترش سگ.

بیان فضیلت مساجد

۲۸ : أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا وَأَبْغَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ أَسْوَاقُهَا - مسلم

ترجمه: پسندیده جاها بنزد الله ﷻ مساجد است. و نا پسندیده شهرها به نزد الله بازارها است.

۲۹ : مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ - مسلم

ترجمه: کسیکه برای الله مسجدی ساخت الله متعال برای وی خانه میسازد در جنت.

بیان اذان و امامت

۳۰ : لِيُؤَدِّنَ لَكُمْ خَيْرًا رُكْمًا وَلِيُؤَمِّمَكُمْ قُرْآنَكُمْ - مسلم

ترجمه: باید که اذان بدهد در بین شما ان کسیکه برگزیده باشد، و باید که امامت شما را قاریان بکنند.

بیان برابر کردن صفها و پوشاندن شتالینگ

۳۱ : لَتُسَوِّنَ صُفُوفَكُمْ أَوْ لِيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ - بخاری

ترجمه: در نماز صفهای خود را برابر کنید و گرنه الله تعالی اختلاف خواهد افکند در دلها شما.

۳۲ : مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فَعِنِ النَّارِ - بخاری

ترجمه: آن بخش از ازار (شلوار) که پایان از شتالینگ است آن در دوزخ است.

بیان نماز جمعہ

۳۳ : مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ مِنْ غَيْرِ ضَرْوَةٍ كُتِبَ مُنَافِقًا كِتَابٍ لَا يُنْحَى وَلَا يُبَدَّلُ۔

سکوة

ترجمه: کسیکه نماز جمعہ را بدون کدام عذری ترک کند نويشته میشود منافق در آن کتابیکه نه زایل میشود و نه تبدیل.

بیان نماز باجماعت

۳۴ : صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفِدَاءِ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً۔ بهاری و مسلم

ترجمه: نماز با جماعت از نماز منفرد بست هفت درجه برتر است.

۳۵ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْهُدَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لَنَا مِنْكَ إِلَّا مَا عَطَيْتَ وَلَا مُعْطَىٰ لَنَا مِنْكَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ۔ بهاری

ترجمه: نبي ﷺ همیشه بعد از نمازهای فرض می گفتند: نیست حاجت پوره کننده بغیر از الله، الله یک است شریک ندارد، پادشاهی از آن است وستایش برای اوست، و الله قادر است بر هر چیز، ای باری خدایا! نیست کسی منع کننده آن چیز را که حضرت عطاء کنيد، و نیست کسی عطاء کننده آن چیزی را که حضرت منع کنی.

۳۶ : طُوبَىٰ لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيْفَتِهِ اسْتِغْفَارًا كَثِيرًا۔ ابن ماجه

ترجمه: خوشخبری است برای کسیکه بیابد در اعمال نامه خود استغفار زیاد را.

۳۷ : مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَشْرًا - مسلم

ترجمه: کسیکه بر من یک بار درود فرستاد الله ﷺ بر او ده بار رحمت میفرستد.

۳۸ : لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ - ترمذی

ترجمه: نیست چیزی معزز تر بنزد الله از دعاء.

بیان روزه

۳۹ : مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ - بخاری

ترجمه: کسیکه ماه رمضان را با ایمان و به نیت کسب ثواب روزه میگیرد گناهان گذشته اش بخشیده میشود.

بیان حج

۴۰ : مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمٍ وُلِدَتْهُ أُمُّهُ - بخاری

ترجمه: کسیکه برای رضای الله ﷻ حج را اداء نمود در آن جماع نکرد و نه سخن بیهوده زد (گناه نکرد) پس او مراجعت محانماید مانند آن روزیکه مادرش او را زایده باشد.

بیان زکات و صدقات

۴۱ : مَنْ اسْتَفَادَ مَا لَا ذِكَاةَ عَلَيْهِ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ - ترمذی

ترجمه: هرکسی مالی را بدست آورد، زکات بر وی لازم نمی گردد تا اینکه سالی بر آن بگذرد.

۴۲ : بَادِرُوا بِالصَّدَقَةِ فَإِنَّ الْبَلَاءَ لَا يَتَخَطَّاهَا - شعب الایمان

ترجمه: بشتابید به صدقه دادن بیشک مصیبت از صدقه در گذر و پیش قدمی کرده نمیتواند.

بیان کسب حلال و معاملات

۴۳: أَلَا لَإِيْحَلُّ مَالِ إِمْرِي إِلَّا بِطَيْبِ نَفْسٍ مِنْهُ - مسند احمد

ترجمه: خبردار! حلال نیست مال یک انسان جز به خوشی و خورسند قلبی وی.

۴۴: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غَدِيَ بِالْحَرَامِ - مسکوة

ترجمه: داخل جنت نخواهد شد جسدیکه او را خوراک حرام داده شده باشد.

۴۵: مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا - ترمذی

ترجمه: کسیکه با ما خیانت نمود او از ما نیست.

۴۶: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكْلَ الرِّبِّ وَمَوْلَاهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيَهُ وَقَالَ هُمْ سَوَاءٌ - مسکوة

ترجمه: رسول الله ﷺ کسی را که ربا میخورد و ربا می دهد و منشی و گواهان را لعنت کرده، و فرموده همشان برابر اند.

بیان بی رغبتی از دنیا

۴۷: إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً وَفِتْنَةُ أُمَّتِي النَّالُ - ترمذی

ترجمه: بیشک برای هر امت یک امتحان است و امتحان امت من مال است.

۴۸: أَزْهَدُنِي الدُّنْيَا حَيْثُكَ اللَّهُ وَأَزْهَدُنِي فِي أَيِّدِي النَّاسِ يُحِبُّوكَ - ابن ماجه

ترجمه: بی رغبتی را اختیار کن از دنیا الله متعال با تو محبت خواهد کرد، و بی رغبتی را اختیار کن در مورد آن چیزیکه با مردم است پس مردم با تو محبت خواهد نمود.

۴۹: كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ - بخاری

ترجمه: در دنیا مانند مسافر و یا راه گذر زندگی کن.

۵۰ : **الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ - مسلم**

ترجمه: دنیا محبس برای مؤمن، و جنت برای کافر است.

بیان علم

۵۱ : **مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ - بخاری و مسلم**

ترجمه: کسی را که الله بروی ارادهٔ خیر نماید اورا فهمی در دین خواهد بخشید.

۵۲ : **مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارًا لِبِمَا مَضَى - ترمذی**

ترجمه: کسیکه علم را آموخت این کفارہ میگردد برای گناهان گذشته وی.

۵۳ : **تَدَارُسُ الْعِلْمِ سَاعَةٌ مِّنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِّنْ أَحْيَائِهَا - مشکوة**

ترجمه: یک ساعت در شب درس و تدریس بهتر است از بیداری تمام شب.

۵۴ : **مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ - ترمذی**

ترجمه: کسیکه برآمد برای آموختن علم آن شخص در راه خداست تا وقتیکه برگشت میکند.

۵۵ : **خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ - بخاری**

ترجمه: بهترین شما کسی است که قرآن مجید را بیاموزد و ب دیگران بیاموزاند.

بیان دعوت و تبلیغ

۵۶ : **بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً - مشکوة**

ترجمه: برسانید از من (برای دیگران) اگر چه یک آیت باشد.

۵۷ : **مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ أَجْرٌ مِّثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ - مشکوة**

ترجمه: کسیکه راهنمایی کند به نیکی برای وی اجراست مانند کننده همان کار نیکی.

۵۸ : مَنْ سِئِلَ عَنْ عِلْمٍ عَلَيْهِ ثُمَّ كَتَبَهُ الْجَمْعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ - مسكوة

ترجمه: از کسیکه در مورد یک مسئله پرسیده شد که او بر آن عالم بود، و آن مسئله را پنهان نمود پس روز قیامت در دهن او لگام آتش زده خواهد شد.

بیان جهاد و شهادت

۵۹ : جَاهِدُوا النُّسْرَ كَيْفَ بَأْمَوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ - مسكوة

ترجمه: بوسیله اموال و جان و تن و زبانتان با مشرکین جهاد کنید.

۶۰ : الْجِهَادُ مَا ضُ مُنْذُ بَعَثَنِي اللهُ إِلَى أَنْ يُقَاتِلَ آخِرُ أُمَّتِي الدَّجَالَ - ابوداؤد

ترجمه: جهاد روان است از وقتی که الله متعال من را فرستاده است تا وقتی که آخر این امت (یعنی عیسی بَلِيَّةٌ) دجال را (قتل) میکشد.

۶۱ : مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَّفَ غَازِيًا فِي أَهْلِهِ فَقَدْ غَزَا - مسكوة و مسلم

ترجمه: کسیکه مجهز ساخت غازی را در راه خدا یقیناً او خودش جهاد نمود و کسیکه بوجه احسن نیابت غازی را بکند در خانه اش مثلثه خودش جهاد کرده باشد.

۶۲ : مَنْ مَاتَ وَلَمْ يُغْزَوْكُمْ يُحَدِّثُ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنَ النِّفَاقِ - ابوداؤد

ترجمه: کسی که جهاد هم نکند و نه نیت جهاد را در دلش داشته باشد پس وی به یک شعبه نفاق مرده است.

۶۳ : يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلِّ ذَنْبٍ إِلَّا الدَّيْنَ - مسلم

ترجمه: بخشیده میشود برای شهید همه گناه وی علاوه از قرض.

استوار بودن در جماعت و اطاعت کردن امیر

۶۴ : يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَبَاعَةِ - ترمذی

ترجمه: حمایت و دست الله بر جماعت میباشد.

۶۵ : اتَّبِعُوا السُّوَادَ الْأَعْظَمَ فَإِنَّهُ مَنْ شَدَّ شُدِّي النَّارِ - مسکوة

ترجمه: پیروی از جماعت بزرگ کنید زیرا بیشک کسیکه از جماعت جدا میشود انداخته میشود او را به تنهایی اش در دوزخ.

۶۶ : قَالَ عُمَرُ رضي الله عنه لَا إِسْلَامَ إِلَّا بِالْجَمَاعَةِ وَلَا جَمَاعَةَ إِلَّا بِالْأَمِيرِ وَلَا أَمِيرًا إِلَّا بِالسَّمْعِ

وَالطَّاعَةِ - جامع بیان العلم

ترجمه: عمر فاروق رضي الله عنه فرمودند: اسلام کامل نمی باشد بغیر از جماعت، و جماعت کامل نیست بدون رهبر، و نیست رهبر بدون شنیدن و فرمانبرداری.

۶۷ : وَمَنْ يُطِيعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعِصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي - بخاری

ترجمه: کسیکه فرمان برداری از ولی امر کرد بیشک تابعداری از من کرده، کسیکه نافرمانی امیر را کرد بیشک نافرمانی از من کرده است.

شرایط و وظایف امیر (ولی امر)

۶۸ : سَيِّدُ الْقَوْمِ فِي السَّفَرِ خَادِمُهُمْ - مسکوة

ترجمه: سردار و بزرگ قوم در حالت سفر خدمت گار قوم میباشد.

۶۹ : أَلَا كَلِمَةٌ رَاعٍ وَكَلِمَةٌ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ - مسلم

ترجمه: خبردار! هریکی از شما شبان و نگهبان هستی و از هریکی شما در مورد رعیت و ما تحت شما (در قیامت) پرسان خواهد شد.

۷۰ : إِذَا وَسَدَّ الْأُمْرَ إِلَىٰ غَيْرِ أَهْلِهِ فَاتْتَمَّ السَّاعَةُ - بخاری

ترجمه: وقتی که امور کار به نا اهل سپاریده شود پس منتظر قیامت باشد.

۷۱ : لَنْ يُفِدَحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمْرَهُمْ إِمْرَةً - مسلم

ترجمه: هرگز کامیاب نمیشود آن قومیکه زمام امور خود را به زن بسپارند.

بیان آداب و معاشره

۷۲ : حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ رَدُّ السَّلَامِ وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ وَاجَابَةُ الدَّعْوَةِ وَتَشْيِيتُ الْعَاطِسِ - بخاری و مشکوة

ترجمه: مسلمان را بر مسلمان پنج حق است: (۱) جواب دادن سلام (۲) بیمار پرسی (۳) رفتن به جنازه (۴) پذیرفتن دعوت (۵) جواب عطسه را دادن.

۷۳ : الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ - مسلم

ترجمه: مسلمان کامل آن است که از اذیت دست و زبان آن مسلمانان در امان باشند.

۷۴ : وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ - مشکوة و بخاری

ترجمه: برای مسلمان روانیست که بیشتر از سه شبانه روز با برادرش قطع تعلق کند.

۷۵ : وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - بخاری

ترجمه: کسیکه عیب مسلمانی را بپوشاند خداوند در دنیا و روز رستاخیز عیبش را می پوشاند.

۷۶ : إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ - مسلم

ترجمه: بیشک در سایر مردم بهترین کس بنزد الله تعالی آن است که آغاز به سلام میکند.

۷۷ : إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ - بخاری و مشکوة

ترجمه: هرگاه یکی از شما غذاء خورد باید که با دست راستش بخورد، و هرگاه آب نوشید باید که با دست راستش آب بنوشد.

۷۸ : لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالذِّي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَاءَ إِلَى جَنْبِهِ - کنز العمال

ترجمه: مؤمن نیست آنکس که شکمش سیر، و همسایه گانش در پهلو وی گرسنه باشند.

۷۹ : الْبَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ - مشکوة

ترجمه: معامله مجالس با امانت میباشد.

۸۰ : لَا يُجَلْسُ بَيْنَ رَجُلَيْنِ إِلَّا يَأْذُنُهُمَا - ابوداؤد

ترجمه: ننشیند میان دو نفر مگر به اجازه ایشان.

۸۱ : مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوْكَامِلِ الْبِسْكِ وَنَافِخِ الْكَيْبِرِ - بخاری

ترجمه: مثال رفیق نیک و بد، مانند بردارنده مشک و پف کننده کوره آتش میباشد.

۸۲ : الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ - بخاری

ترجمه: انسان با آن باشد (در قیامت) که دوستش دارد.

۸۳ : لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلُ طَعَامَكَ إِلَّا تَعَمُّ - ترمذی

ترجمه: رفاقت مکن جز با مسلمان، و نخورد طعامت را جز پرهیزگار.

۸۴ : مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ - مسکوة
 ترجمه: کسیکه دوستی نمود برای رضای الله، کینه و دشمنی نمود برای رضای الله، و داد برای رضای الله، و منع نمود برای الله، یقیناً او ایمان خود را مکمل نمود است.

گناهای بکیره

۸۵ : أَلْظَمُ ظُلْمَاتٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - مسکوة

ترجمه: ستم کردن موجب تاریکی های روز قیامت است.

۸۶ : لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صَوْرٌ - مسکوة

ترجمه: داخل نمیشود فریشتگان به خانه که در آن سگ و یا عکسها باشد.

۸۷ : خَالِفُوا النَّسْرَةَ وَفُزُوا اللَّحْيَ وَأَحْفُوا السَّوَابَ - مسکوة

ترجمه: با مشریکان مخالفت ورزید، ریش را دراز، و پروت ها (سبل) را قطع نمایند.

۸۸ : الْغَيْبَةُ أَشَدُّ مِنَ الزِّنَا - قاله سفيان بن عيينه ، مسکوة

ترجمه: غیبت سختتر است از زنا (ببعض لحاظ) [لان الزنا يوجب الجلد او الرجم، والغيبة لا توجب اللطمه او الوكز] عارف.

۸۹ : لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ - مسکوة

ترجمه: داخل جنت نخواهد شد (مراد دخول ابتدای است) کسیکه صله رحمی را قطع میکند.

۹۰ : لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّانٌ - مسکوة

ترجمه: سخن چین وارد بهشت نمیشود ایضاً.

۹۱ : اَلْغِنَاءُ يُنْبِتُ النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْبَاءُ الزَّرْعَ - مسکوة

ترجمه: ساز و سرود در قلب نفاق میرویانند، قسمیکه آب فصل را میرویانند.

۹۲ : إِنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شَرُّكَ - مشکل الآثار، ابن ماجه.

ترجمه: بیشک اندک ریا کردن شرک است.

۹۳ : مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ - مسکوة

ترجمه: کسیکه تواضع نمود برای الله پس الله او را بلند می نماید، و کسی که تکبر کرد الله او را ذلیل خواهد نمود.

۹۴ : كَفَى بِالْبُرِّ كَذْبًا أَنْ يُحَدَّثَ بِكُلِّ مَا سَبَعَ - مسکوة

ترجمه: جهت دروغ گوی شدن انسان این سخن کافی است چیزی را بشنود (بدون تحقیق) به مردم بیان نماید.

۹۵ : لَيْسَ مَثًا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ - بخاری

ترجمه: نیست از میان کسیکه روی را میزند (در وقت مصیبت) و گریبان پاره میکند، و آواز جاهلیت را میکشد.

۹۶ : مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ - مسکوة

ترجمه: کسیکه مشابعت کدام قومی را اختیار نمود از آن قوم محسوب میشود.

۹۷ : مَنْ يَضُنَّ لِي مَا بَيْنَ كَفْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضُنُّ لَهُ الْجَنَّةَ - مسکوة و بخاری

ترجمه: کسیکه برایم ضمانت مابین دو لبان (زبان) را میدهد و همچنان ضمانت آن چیزی را که بین دو پای اوست (شرمگا) من برایش تضمین جنت را میدهم.

۹۸ : الثَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ - ابن ماجه

ترجمه: توبه کننده از گناهان مانند شخصی است که گناه نداشته باشد.

بیان پنج چیز ارزشمند

۹۹ : اِغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ : شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سُقْمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ ، وَفَرَاعُكَ قَبْلَ شُغْلِكَ ، وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ - مسکوة

ترجمه: پنج چیز را قبل از پنج چیز غنیمت بدان: جوانیت را قبل از کهن سالی، صحت را پیش از بیماری، مال داری را پیش از تنگ دستی، فراغت را پیش از مصروفیت، زندگی را پیش از مرگ.

بیان خاتمه

۱۰۰ : وَإِنَّا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ - بخاری

ترجمه: یقیناً مدار اعمال به اعتبار خاتمه است.

يَا مُقَدِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، آمين.

مترجم: از پشتوبه فارسی نصرالله ابراهیمی بدخشانی

معاون و کمپوزر محب الله عار (غناغذ الفار) بدخشانی

Mob:0344-9851128

حواله جات او نخرج

- (۱) بخاری، باب کیف كان بَدِيّ الْوَحْيِ إِلَى رَسُولِ ﷺ رقم: ۱-شرح معاني الآثار ۲:۲۲۲؛ ۲:۲۲۲ كتاب الطلاق باب طلاق المكره رقم: ۴۵۵۱، ۴۵۵۲
- (۲) بخاری كتاب الايمان والنذور باب اليمين الغموس رقم: ۶۶۷۵- كتاب الديات باب قول الله تعالى وَمَنْ أَحْيَاهَا رقم: ۶۹۲۰
- (۳) مسند احمد: ۲۳۸ رقم: ۲۲۲۲۵- المعجم الكبير ۲: ۱۵۶- مشكاة باب الكبائر وعلامات النفاق الفصل الثالث رقم: ۶۱ (۱۳)
- (۴) اسناده صحيح- ترمذی كتاب الدعوات باب ماجاء في فضل الدعاء رقم: ۳۳۸۴
- (۵) ترمذی كتاب النذور والایمان باب ماجاء في كراهية الحلف بغير الله رقم: ۱۵۳۸
- (۶) مسلم كتاب السلام باب تحريم الكهانة واثيان الكهان رقم: ۵۷۸۲
- (۷) تلخيص الخبير ۲: ۴۵۶ رقم: ۴۳۳۲- رِوَاةُ الْغَلِيلِ ۳۱۸: ۱- المعجم الكبير ۱: ۶۸ رقم: ۱۶۸۶ مصنف ابن ابی شيبه ۲: ۲۶۹
- (۸) مسلم كتاب الجنائز باب التهيء عَنِ الْجُلُوسِ عَلَى الْقَبْرِ وَالصَّلَاةِ عَلَيْهِ رقم: ۲۲۵۰- ابو داود كتاب الجنائز باب كراهية القعود على القبر رقم: ۳۲۲۹- ترمذی كتاب الجنائز باب ماجاء في كراهية المشي على القبور والجلوس عليها والصلاة اليها رقم: ۱۰۵۰- مسند عبد بن حميد ص ۱۷۲ رقم: ۴۷۳
- (۹) بخاری كتاب الجنائز باب ما يُكْرَهُ مِنْ اتِّخَاذِ الْمَسَاجِدِ عَلَى الْقُبُورِ رقم: ۱۳۳۰- مسلم كتاب المساجد ومواضع الصلاة باب النهي عن بناء المسجد على القبور رقم: ۵۲۸- مسند احمد ۵۱۸: ۲ رقم: ۱۰۷۲۷- التمهيد ۴: ۱۳۵، ۲: ۴۷۳- مصنف ابن ابی شيبه ۲: ۲۶۸ كتاب صلاة التطوع والا مامة باب ۲۱۱ في الصلاة عند قبر النبي ﷺ واثيانه رقم: ۶- دلائل النبوة ۲: ۲۶۳- مسند اسحاق بن راهويه ۲: ۲۶۳ رقم: ۲۲۳- مختصر زوائد مسند البزار: ۲۲۱ رقم: ۲۸۵
- (۱۰) ابو داود كتاب الادب باب في تنزيل الناس منازل لهم رقم: ۴۷۲۲- كنز العمال ۳: ۳۸ باب تنزيل الناس منازل لهم رقم: ۵۷۱۴- ۲: ۲۶۸ رقم: ۱۷۱۲- تاريخ دمشق الكبير ۴: ۴۰۴ رقم: ۲۵
- (۱۱) اسناده حسن- الموطأ كتاب القدر باب النهي عن القول بالقدر رقم: ۲۸۵- جامع بيان العلم وفضله ۵۵: ۲ رقم: ۷۲۳

- (۱۲) مشکاة باب الاعتصام بالكتاب والسنة الفصل الثاني رقم: ۱۷۶- الترغيب والترهيب
 ۴۱: رقم: ۵- الكامل ۱: ۱۷۳- ميزان الاعتدال ۲: ۲۷۰
- (۱۳) شرح السنة ۲۱۳: رقم: ۱۰۴- تاريخ بغداد ۵: ۱۳۲- رقم: ۲۵۵۴- كنز العمال ۱۲۱: اكتاب الايمان
 والاسلام رقم: ۱۰۸۰- اكتاب السنة ۱۲: رقم: ۱۵- جامع العلوم والحكم ۳۹۳ رقم: ۴۱- مشکاة باب
 الاعتصام بالكتاب والسنة الفصل الثاني رقم: ۱۷۶- الابانة ۱: ۳۸۸ رقم: ۲۷۹
- (۱۴) بخارى كتاب الايمان ۱۰: باب حب الرسول من الايمان - مسلم كتاب الايمان باب ۱۶ باب
 وجوب محبة رسول ﷺ رقم: ۷۰- نسائي ۱۱۳: باب علامة اليمان رقم: ۲۸- ابن ماجه ۶۳: ۱-
 المقدمة رقم: ۲۷- مسند احمد ۳: ۱۷۷ رقم: ۱۲۸۴۵- مسند عبد بن حميد ص ۳۵۵-
 رقم: ۱۱۷۵- الدارمي ۲: ۳۹۷ رقم: ۲۷۱- ابو عوانه كتاب الايمان رقم: ۹۰
- (۱۵) بخارى ۲: كتاب النكاح باب الترغيب فى النكاح رقم: ۱- مسلم كتاب النكاح باب
 استحباب النكاح رقم: ۵- كتاب السنة ۳۱: رقم: ۱۱۲- نسائي كتاب النكاح باب النهى عن
 التبتل رقم: ۴- مسند احمد ۲: ۱۵۸ رقم: ۶۴۷۷- الدارمي ص ۶۸۰ رقم: ۲۱۷۳- ابن خزيمة
 ۹۹: باب ۵۵۱ باب التغليظ فى ترك المسح على الخفين رقم: ۱۹
- (۱۶) مسند احمد ۱۲۶: ۴- رقم: ۱۷۲۷- كتاب السنة ۲۹: رقم: ۵۲- المعجم الكبير ۱۸ رقم: ۲۳۷
 رقم: ۶۱۹- الدارمي ص ۵۹ رقم: ۹۶- ابو داود كتاب السنة: باب فى لزوم السنة رقم: ۴۶۰- ترمذى
 كتاب العلم، باب: ماجاء فى الاخذ بالسنة رقم: ۲۶۷- ابن ماجه المقدمه، باب اتباع سنة
 الخلفاء الراشدين المهديين رقم: ۲۲- جامع بيان العلم ص ۴۸۲- مشکاة باب الاعتصام
 بالكتاب وسنه رقم: ۱۶۵
- (۱۷) مسند احمد ج ۱۲: ۴- رقم: ۱۷۲۷- الدارمي ص ۵۹ رقم: ۹۶- ابو داود رقم: ۴۶۰- ترمذى
 رقم: ۲۶۷- ابن حبان ۱۷۹: رقم: ۵-
- (۱۸) تذكرة الموضوعات ۱۶، ۱۸۳- جامع الصغير ۵۴۵: رقم: ۹۰۸۲- المعجم الكبير ۲۰ رقم: ۹۶: ۱۷۷
 - تقريب البُغية بترتيب احاديث الحلية ۱: ۱۵۲ رقم: ۳۳۰- حلية ۲۱۶: ۵- تنزيه الشريعة
 ۳۱۲: رقم: ۱۴- ابن عساكر ۱۲: رقم: ۳۵۶۵- الضعيفة ۲: ۳۳۰ رقم: ۱۸۶۲- ذخيرة الحفاظ
 ۳: ۲۹۳ رقم: ۵۶۳۷- كشف الخفاء ۲: ۲۳۷- المقاصد الحسنة ۱۱۲- الموضوعات ۲: ۲۷۱- الفوائد
 المجموعة ۶۳۱- الكامل ۲: ۳۶۶- ابن جوزى الموضوعات ۳۰۴-
- (۱۹) مسند احمد ۵: ۲۷۸ رقم: ۲۳۳۹۵- ابو داود كتاب الفتن باب ذكر الفتن ودلائلها رقم: ۴۲۵۲-

- (۲۰) بخاری کتاب الایمان باب ۳۳ علامة المنافق-مسلم کتاب الایمان باب ۲۵ خصال المنافق رقم: ۱۰۸ واللفظ له مسند احمد ۲:۳۵۷ رقم: ۸۶۷۰-ترمذی کتاب الایمان باب ماجاء فی علامة المنافق-رقم: ۲۶۴۰-صحيح ابن حبان: ۱: ۴۹۰ رقم: ۲۵۷-النسائی: ۱۱: ۸: کتاب الایمان باب علامة المنافق ابو عوانه کتاب الایمان رقم: ۴۲-
- (۲۱) الدارمی ۲: ۴۰۵ باب ۵۱ ما قيل في ذي الوجهين رقم: ۲۷۲-ابوداؤد کتاب الادب باب ۳۴: فی ذي الوجهين رقم: ۴۸۷۳-الادب المفرد: ۳۳۴ باب اثم ذي الوجهين رقم ۱۳۱۰-مشکوٰۃ کتاب الآداب باب حفظ السان، ۴۸۴۶
- (۲۲) مسلم کتاب الطهارة باب افضل الوضوء رقم: ۲۲۳-الدارمی ۱: ۱۷۱: باب ماجاء فی الطهور رقم: ۶۵۳
- (۲۳) بخاری ۴: ۴۶: کتاب الوضوء باب لا تقبل صلاة بغير طهور-مسلم کتاب الطهارة باب وجوب الطهارة رقم: ۲۲۵-مسند احمد ۲: ۳۰۷ رقم: ۸۰۶۴-
- (۲۴) بخاری ۲: ۴۰: کتاب الصوم باب سواك الرطب واليابس لصائم نسائي کتاب الطهارة باب التراب غيب في السواك رقم: ۵۰-ابن ابی شیه: ۱: ۱۹۶ رقم: ۱۱-ابن ماجه کتاب الطهارة باب السواك رقم: ۲۸۹-الدارمی کتاب الوضوء باب السواك مطهرة للضم رقم: ۶۸۸-مسند احمد ۳: ۱۳ رقم: ۱۲: ۶۲: ابو يعلى ۶۶: رقم: ۱۰۲، ۱۰۵: مجمع الزوائد ۵: ۵۱۴: کتاب الطهارة اباب في السواك رقم: ۱۱۶-
- (۲۵) ابوداؤد کتاب الصلاة باب من احق بالامامة رقم: ۵۹۰-ابن ماجه کتاب الاذان باب فضل الاذان رقم: ۲۶: شرح السنة ۳: ۳۹۹ رقم: ۸۳۷-المعجم الكبير: ۹: ۱۱: رقم: ۱۱۶۰۳-کنز العمال ۲۸۴: رقم: ۲۰۹۶۵-الکامل ۳: ۲۲۵ رقم: ۱۱۷-
- (۲۶) بخاری کتاب الصلاة باب تسوية الصفوف - ابوداؤد کتاب الصلاة باب تفريح ابواب الصفوف رقم ۶۶۳، مسلم کتاب الصلاة باب تسوية الصفوف رقم ۱۲۸، ۱۲۷
- (۲۷) بخاری ۱: ۱۸۳: کتاب اللباس باب ما سئل من الكعبين فهو في النار-نسائی ۸: ۲۰۷: کتاب الزينة باب ماتحت الكعبين من الازار مسند احمد ۲: ۲۱: رقم: ۹۹۳۲-شرح السنة ۱۲: ۱۲ رقم: ۳۰۸۱-ابن ماجه کتاب اللباس باب موضع الازار ابن هورقم: ۳۵۷۳-ابوداؤد کتاب اللباس باب في قدم موضع الازار رقم: ۴۰۹۳-مجمع الزوائد ۵: ۱۲۴: کتاب اللباس رقم ۸۵۲۶-مختصر زوائد مسند البزار ۶۴۹: رقم: ۱۱۷۶-کنز العمال ۱۳۳: رقم: ۱۵۱۱۵۱-

- (۲۸) مسلم کتاب المساجد ومواضع الصلاة رقم: ۶۷۱- شرح السنة ۳۳۶: ۲ رقم: ۴۶۰- ابن خزيمة ۲: ۲۶۹ رقم: ۱۲۹۳- جامع بيان العلم وفضله ۱۰۸: رقم: ۸۱۷- ابو عوانة ۳۲۶: رقم: ۱۱۵۵- ابن جبان ۴: ۲۰۷ رقم: ۱۶۰۰- كنز العمال ۲۶۲: رقم: ۲۰۷۱۵
- (۲۹) ابن خزيمة ۲: ۲۶۹ رقم: ۱۲۹۱- مسلم كتاب المساجد ومواضع الصلاة باب فضل بناء المساجد والحث عليها رقم: ۵۳۳- كنز العمال- ۲۶۵: رقم: ۲۰۷۱۵- مسند احمد ۲۰: رقم: ۱۲۶- المعجم الكبير ۱۹: رقم: ۲۵۲۱- المعجم الكبير ۲۳: رقم: ۲۳۱: رقم: ۴۳۷
- (۳۰) ترمذی كتاب الايمان باب ماجاء في ترك الصلاة رقم: ۲۶۳۰- نسائي كتاب الصلاة باب الحكم في تارك الصلاة رقم: ۴۶۲- ابن ماجه باب ماجاء فمن ترك الصلاة رقم: ۱۰۸۸- بخارى ۱: ۱۲۲: باب فضل الجماعة- مسلم كتاب المساجد باب فضل صلاة الجماعة رقم: ۶۵۰
- (۳۱) ابو داود كتاب الصلاة باب متى يؤمر الغلام بالصلاة؟ رقم: ۴۹۵- شرح السنة ۲۰۶: رقم: ۵۰۵- مسند احمد ۲: ۱۸۷: رقم: ۶۸۵۶
- (۳۲) بخارى ۱: ۱۴۱: باب مواقيت اصلاوة وفضلها، باب المصلى يناجى ربّه عزوجل- مسلم ۳: ۳۵۵: كتاب الصلاة باب الاعتدال في السجود، ووضع الكفين على الارض رقم: ۲۳۳- صحيح نسائي ۱: ۳۶۰: كتاب التطبير باب الاعتدال في السجود رقم: ۱۱۰۹- ترمذی ابواب الصلاة باب ماجاء في الاعتدال في السجود رقم: ۲۷۵- مسند احمد ۳: ۱۷۱: رقم: ۱۲۸۱۲- مسند ابو داود الطيالسي ۲: ۴۶۲: رقم: ۲۰۸۹- مشكوة كتاب الصلوات باب السجود وفضلها، رقم: ۸۸۸- مسند الشافعي رقم: ۳۸۱ يا ۳۹- الضعيفة ۲: ۱۱۲- موسوعة الاحاديث والاثار الضعيفة والموضوعة ۳۲: رقم: ۲۳۰۳۹
- (۳۳) بخارى ۱: ۲۱۳: باب الذكر بعد الصلاوة رقم: ۸۴۴- دارمي كتاب الصلاة باب القول بعد السلام رقم: ۱۳۵۵- مسلم كتاب المساجد باب استحباب الذكر بعد الصلاة وبيان صفتها رقم: ۱۳۳۷- ابو داود كتاب الصلاة باب ما يقول الرجل اذا سلم رقم: ۱۵۰۵- نسائي كتاب السهو باب نوع آخر من القول عند انقضاء الصلاة رقم: ۱۳۳۰
- (۳۴) ابن ماجه باب الاستغفار رقم: ۳۷۷- جامع الصغير رقم: ۵۳۱- احمد كتاب الزهد حليه الاولياي- كنز العمال ۲۴۲: رقم: ۲۰۸۵
- (۳۵) مسلم كتاب الصلوة باب الصلاة على النبي ﷺ رقم: ۴۰۸- ترغيب ۲: رقم: ۳۲۳- ابو داود كتاب الصلاة باب في الاستغفار رقم: ۱۵۳۰- ترمذی كتاب الصلاة باب ماجاء في فضل الصلاة على النبي ﷺ رقم: ۴۸۵

- (۳۸) ترمذی کتاب الدعوات باب ماجاء فی فضل الدعاء رقم: ۳۳۸۱- المسند الضعیف ۲۹۴
رقم: ۵۱۶- ابن ماجاء کتاب الدعوات باب ماجاء فی افضل الدعاء رقم: ۳۸۲۹- المستدرک
۲: ۱۵۸ کتاب الدعاء باب لیسى شئى اکرام على الله من الدعاء رقم: ۱۸۴۴- ادب المفرد
رقم: ۱۲-
- (۳۹) بخاری ۱: ۱۶ کتاب الایمان باب صوم رمضان احتساباً من الایمان ۳: ۳۳ کتاب الصوم باب
من صام رمضان ایماناً واحتساباً- مسلم کتاب صلاة المسافرين باب الترغیب فی قیام
رمضان وهو التراويح رقم: ۱۰۷۵- ابوداؤد کتاب الصلاة باب التفریح ابواب شهر رمضان رقم: ۱۳۰۱
ترمذی کتاب الصوم باب الترغیب فی قیام رمضان رقم: ۸۰۸- نسائی کتاب الصوم باب ثواب
من قام رمضان رقم: ۲۱۹۰-
- (۴۰) بخاری ۲: ۱۶۴ کتاب الحج باب فضل الحج المبرور- کنز العمال ۵: رقم: ۱۸۰۴- شرح السنّة ۴: ۴
کتاب الحج باب وجوب الحج وفضله رقم: ۱۸۴۱
- (۴۱) ترمذی کتاب الزکوة باب ماجاء لازکوة على المال المستفاد رقم: ۶۳۱- ابن ماجه کتاب
الزکوة باب من استفاد مالا رقم: ۱۰۹۲- شرح السنّة ۶: ۲۸ رقم: ۱۵۰۶- کنز العمال ۶: ۱۳۸ رقم:
۱۵۸۵۶- ارواء الغلیل ۳: ۲۵۴ رقم: ۸۰۰-
- (۴۲) جامع الصغیر ۱۸ حرف الباء رقم: ۳۱۲۲- شعب الایمان ۱: ۵۲ رقم: ۳۰۸۲- الکامل
۲: ۲۴۲۸- تاریخ بغداد ۹: ۳۴۰- تذکرة الموضوعات ۲: ۱۵۳- المعجم الاوسط ۵: ۶۲۳ رقم: ۴-
- (۴۳) مسند احمد ۴: ۵۳ رقم: ۲۰۶۹۵- مجمع الزوائد ۱: ۲ رقم: ۶۸۶۶- مسند ابی یعلی الموصلی
۲: ۹۱ رقم: ۱۵۶۰ (۴۴) مشکاة ۳: ۱۰۹۴ رقم: ۲۰۸۰- مسند ابی یعلی ۵: ۵۰ رقم: ۸۰، ۸۹-
صحیحه ۲: ۲۱۲ رقم: ۲۶۰۹- الترغیب والترهیب ۲: ۵۵۳- الکامل ۶: ۵۱۹ رقم: ۱۴۳۸- مجمع
الزوائد ۱۰: ۵۲۴ رقم: ۱۸۱۰۹- المعجم الاوسط ۲: ۴ رقم: ۵۹۶۱-
- (۴۵) ترمذی کتاب البیوع باب ماجاء فی کراهیة الغش فی البیوع رقم: ۱۳۱۹- مسلم کتاب الایمان
باب قول النبی ﷺ من غشنا فلیس منا رقم: ۱۶۴- ابن ماجه کتاب الاجارات باب النهی عن
الغش رقم: ۲۲۲۳- ابو داؤد کتاب البیوع والاجارات، باب النهی عن الغش
رقم: ۳۳۵۲- دارمی کتاب البیوع باب فی النهی عن الغش رقم: ۲۵۴۱- مسند احمد ۵: ۵۰ رقم:
۵۱۱۳- مختصر زوائد مسند البزار رقم: ۸۰۹- الکنی والاسماء ۲: ۳۳- صحیح ابن جبان ۲: ۳۲ رقم:
۵۶: المنتقى رقم: ۵۶۴-
- (۴۶) مشکوة کتاب البیوع باب الربو، رقم: ۲۸۰۰

- (۴۷) ترمذی کتاب الزهد باب ماجاء أنَّ فِتْنَةَ هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي الْمَالِ رَقْم: ۲۳۳۳- مسند احمد: ۴: ۱۶۰: رقم: ۱۷۷۷- تاریخ الكبير ۲۲۲: تحفة الاشراف ۸: ۳۰۹- المعجم الكبير ۱۹: ۴۰۴- المعجم الاوسط ۲: ۲۸۲: رقم: ۳۲۹۵- شعب الايمان ۱۲: ۵۲۳: رقم: ۹۸۲۷- الجامع الصغير: رقم: ۲۴۰۰- المستدرک ۵: ۴۵۳: رقم: ۹۶۶۶- صحيح ابن حبان ۸: ۱۷۷: رقم: ۳۳۳۳
- (۴۸) ابن ماجه كتاب الزهد باب الزهد في الدنيا رقم: ۴۱۰۲- مستدرک ۵: ۴۴۵: كتاب الرقاق باب ازهد في الدنيا يحبك الله رقم: ۹۴۳- المعجم الكبير ۱۹۳: ۶: رقم: ۵۹۷۲- شرح السنة ۲۳۸: ۴: رقم: ۲۰۳۷-
- (۴۹) بخارى ۸: ۱۱۰: كتاب الرقاق باب قول النبي ﷺ كن في الدنيا كأنك غريب رقم: ۶۳۱۶- ترمذی كتاب الفتن باب ماجاء في قصر الامل رقم: ۲۳۴۰- شرح السنة ۱۴: ۲۳۱: رقم: ۴۰۲۹- مسند احمد ۲: ۲۴۴: رقم: ۴۷۶۳- ابن ماجه كتاب الزهد باب مثل الدنيا رقم: ۴۱۱۴- صحيح ابن حبان ۲: ۴۷۱: رقم: ۶۹۸- المعجم الكبير ۳۰۴: ۱۲: رقم: ۱۳۳۷-
- (۵۰) مسلم كتاب الزهد والرقائق رقم: ۲۹۵۶- مسند احمد ۲: ۲۲۳: رقم: ۸۲۸۹- ابن ماجه كتاب الزهد باب مثل الدنيا رقم: ۴۱۱۳- ترمذی كتاب الزهد باب ماجاء ان الدنيا سجن المؤمن وجنة الكافر رقم: ۲۳۲۴- مستدرک كتاب معرفة الصحابة رقم: ۶۶۰۴- المعجم الكبير ۶: ۲۶۸: رقم: ۶۱۸۳- مجمع الزوائد ۵۱۵: ۱۰۸۰: رقم: ۱۰۸۰- مختصر زوائد مسند البزار ۵۱۲: ۵۱۲: رقم: ۲۳۱۹-
- (۵۱) بخارى ۲: ۲۶: كتاب العلم باب من يراد الله به خيرا يفقهه في الدين رقم: ۳۶۴۱- مسلم كتاب الزكاة باب النهي عن المسألة رقم: ۱۰۳۷- ابن ماجه باب فضل العلماء والحث على طلب العلم رقم: ۲۲۰- ترمذی كتاب العلم باب اذا اراد الله بعبد خيرا فقهه في الدين رقم: ۲۶۵۴- مسند احمد ۳: ۳۰۶: رقم: ۲۷۹۰- دارمی ۸: ۶: رقم: ۲۲۶- المعجم الكبير ۳۲۳: ۱۰: رقم: ۱۰۷۸۸- كترالعمال ۶۱: ۲۸۷۰: رقم: ۲۸۷۰-
- (۵۲) ترمذی - كتاب العلم باب اذا اراد الله بعبد خيرا فقهه في الدين رقم: ۲۶۵۷- كترالعمال ۶۰: ۲۸۶۹۶: دارمی ۱۳۹: ۵۶۱: رقم: ۵۶۱-
- (۵۳) مشكوة كتاب العلم فصل الثالث رقم: ۲۵۶- دارمی ۱: ۸۲: ۱: ۱۳۹:
- (۵۴) ترمذی كتاب العلم باب اذا اراد الله بعبد خيرا فقهه في الدين رقم: ۲۶۵۶- ترغيب ۶۰: ۶۰: رقم: ۷۹- كترالعمال ۱۰: ۲۸۸۱۵- المعجم الصغير ۱۳۶: ۱- تنزيه الشريعة ۲: ۲۷۷: ابن عساكر ۲: ۲۵۳: ۴: ۲۵۲: ۱- الفوائد المجموعه: ۲۸۴-

- (۵۵) بخاری ۶:۲۳۶ رقم: ۵۰۲< - ترمذی کتاب فضائل القرآن باب ماجاء فی تعلیم القرآن رقم: ۲۹۰۹-مسند احمد ۱: ۵۸۱ رقم: ۴۱۲- دارمی ص ۱۰۱< باب خیارکم من تعلم القرآن ۳۳۳۸ -مجمع الزوائد ۱: ۱۶۶< رقم: ۱۱۶۴۳< -کنز العمال ۱: ۲۶۴ رقم: ۲۳۵۰< -شرح السنّة ۴: ۴۲۷ رقم: ۱۱۴۲< -صحيح ترغیب رقم: ۱۴۱۵< -مسند ابی داؤد الطيالسی ۵۳: ۵۳ رقم: ۳< - السنن الكبرى للنسائی ۲: ۲۶۷< باب فضل من تعلم القرآن رقم: ۹۸۳<
- (۵۶) مشکوٰۃ کتاب العلم رقم: ۱۹۸-بخاری کتاب حدیث الانبیاء علیهم الصلاة السلام رقم: ۳۴۵۹
- (۵۷) مشکوٰۃ کتاب العلم رقم: ۲۰۹< -مسلم کتاب الامارة باب فضل اعانة الغازی فی سبیل الله رقم: ۸۹۳< -الادب المفرد ص ۱< رقم: ۲۴۲< -ابو داؤد کتاب الادب باب فی الدال علی الخیر کفاعله رقم: ۵۱۲۹< - ترمذی کتاب العلم باب ماجاء الدال علی الخیر کفاعله رقم: ۲۶۷۱< - مصنف (ع) ۱۱: ۱۰۷ رقم: ۲۰۰۵۴< -صحيح ابن حبان ۱: ۵۲۵ رقم: ۲۸۹< -مسند ابی داؤد الطيالسی ص ۸۵ رقم: ۶۱۱<
- (۵۸) مشکوٰۃ کتاب العلم رقم: ۲۲۳< -مسند احمد ۲: ۲۶۳ رقم: ۵۶۱< -ابو داؤد کتاب العلم باب کراهیة منح العلم رقم: ۳۶۵۸< - ترمذی کتاب العلم باب ماجاء فی کتمان العلم رقم: ۲۶۴۹< -ابن ماجه مقدمه باب من سئل عن علم فکتمه رقم: ۲۶۱<
- (۵۹) مشکوٰۃ کتاب الجهاد رقم: ۳۸۲۱< -مسند احمد ۳: ۱۲۴ رقم: ۱۲۲۷< -دارمی ۲: ۲۸۰ رقم: ۲۳۳۱< -ابو داؤد کتاب الجهاد باب کراهیة ترک الغزور رقم: ۲۵۰< -نسائی کتاب الجهاد باب وجوب الجهاد ۶: ۷< -مواردالظمان ۱: ۱۰۱ رقم: ۱۳۳۱<
- (۶۰) ابو داؤد کتاب الجهاد باب الغزومع أئمة الجور رقم: ۲۵۳۲
- (۶۱) مشکوٰۃ کتاب الجهاد رقم: ۳۷۹< -مسلم کتاب الامارة رقم: ۱۸۹۵< -بخاری کتاب الجهاد باب فضل من جهّز غازیا رقم: ۲۸۴۳< -مسند احمد ۱: ۱۱۵ رقم: ۱۷۵<
- (۶۲) مشکوٰۃ کتاب الجهاد رقم: ۳۸۱۳< -مسلم کتاب الامارة رقم: ۱۹۱۰< -مسند احمد ۴: ۳۷۴ رقم: ۸۸۵۲< -ابو داؤد کتاب الجهاد باب کراهیة ترک الغزور رقم: ۲۵۰۲< -نسائی کتاب الجهاد باب التشدید فی ترک الجهاد رقم: ۳۰۹<
- (۶۳) مشکوٰۃ کتاب البيوع رقم: ۲۹۱۴< -مسلم کتاب الامارة باب: بیان ما عده الله تعالی للمجاهد فی الجنة من الدرجات رقم: ۱۸۸۶< -مسند احمد: ۲: ۲۲۰ رقم: ۷۰۵<
- (۶۴) کنز الایمان ۱۱۵: ۱۱۵ رقم: ۱۰۲۱، ۱۰۲۸< -مسند رک ۳۱۶ رقم: ۳۹۹< -ترمذی کتاب الفتن باب ماجاء فی لزوم الجماعة رقم: ۲۱۷۳< -العجم الكبير ۱۸۶: ۱۸۹ رقم: ۱۴۴، ۴۸۹ رقم: ۳۶۲، ۳۶۸

- (۶۵) مشکوٰۃ باب الاعتصام بالكتاب والسنة رقم: ۱۰۴۰-ابن ماجه كتاب الفتن باب السواد الاعظم رقم: ۳۹۵
- (۶۶) جامع بيان العلم
- (۶۷) بخارى كتاب الجهاد والسير باب يُقَاتِلُ مِنْ وَرَاءِ الْاِمَامِ وَيُقْتَلُ بِهِ رَقْم: ۲۹۵< مسلم كتاب الامارة باب وجوب طاعة الامير رقم: ۴۳۹< مسند احمد ۳۱۳: ۲ رقم: ۸۱۱۹
- (۶۸) مشکوٰۃ كتاب الجهاد باب آداب السفر رقم: ۳۹۲۵< شعب الايمان ۳۳۳: ۶
- (۶۹) مسلم كتاب الامارة باب فضيلة الامير العادل رقم: ۱۸۲۹< بخارى كتاب الجمعه رقم: ۸۹۳<
- الادب المفرد ص ۶۴ رقم: ۲۱۴< ترمذى كتاب الجهاد باب ماجاء فى الامام رقم: ۱۰۱۱< ابوداؤد كتاب الادب باب مايلزم لامام من حق الرعية رقم: ۲۹۲۸< مسند ابى عوانة ك ۰۳< ۰۳۹< ۰
- مسند احمد ۵۱۲ رقم: ۵۵: ۲، ۴۳۹، ۵: ۱ رقم: ۵۱۶< ۱۰۸< ۲ رقم: ۵۸۶۹< ۱۱۱< ۲ رقم: ۵۹۰۱
- (۷۰) بخارى كتاب العلم باب من سُئِلَ علما رقم: ۵۹< كنز العمال ۱۰۳: ۴ رقم: ۳۸۵۰۶
- (۷۱) مشکوٰۃ رقم: ۳۶۹۳< بخارى كتاب المغازى باب كتاب النبى ﷺ الى كسرى وقيصر رقم ۴۳۲۵< كتاب الفتن رقم: ۰۹۹< ترمذى كتاب الفتن باب ۷۵ رقم: ۲۲۶۲< نسائى كتاب آداب القضا باب النهى عن استعمال النساء فى الحكم رقم: ۵۲۰۳< شرح السنة ۷: ۰ رقم: ۲۳۸۶
- (۷۲) مشکوٰۃ كتاب الجنائز باب عيادة المريض وثواب المرض رقم: ۱۵۲۴< بخارى كتاب الجنائز باب الامر باتباع الجنائز رقم: ۱۲۴۰< مسلم كتاب السلام باب من حق المسلم للمسلم ردّ السلام رقم: ۲۱۶۲
- (۷۳) مسلم كتاب الايمان باب بيان تفاضل الاسلام وى اموره افضل رقم: ۴۱< صحيح ابن حبان ۴۲۵: ۱ رقم: ۱۹۶< بخارى كتاب الايمان باب المسلم من مسلم المسلمون من لسانه ويده رقم: ۱۰
- (۷۴) مشکوٰۃ كتاب الآداب باب ۷ اما ينهى عنه من التهاجر رقم: ۵۳< ۷< ابوداؤد كتاب الادب رقم: ۴۹۱۴
- (۷۵) بخارى كتاب المظالم باب لا يظلم المسلم والمسلم ولا يُسَلَمُه ۲۴۴۳
- (۷۶) مشکوٰۃ كتاب الآداب باب السلام رقم: ۴۶۳۶< اسناده صحيح< ابوداؤد كتاب الادب باب فى فضل من بدأ بالسلام رقم: ۵۱۹< ۷< مسند احمد ۲۵۴: ۵ رقم: ۲۲۵۴۵
- (۷۷) مشکوٰۃ كتاب الاطعمه رقم: ۲۱۶۲< مسلم كتاب الاشربة باب آداب الطعام والشراب واحكامهم رقم: ۲۰۰
- (۷۸) المعجم الكبير ۱۱۹: ۲ رقم: ۱۲< ۱۲< الادب المفرد ص ۳۹ رقم: ۱۱۲< مجمع الزوائد ۳: ۶ رقم: ۳۰۶
- ۲۳: ۹ رقم: ۲۴۸۹۹

- (۸۹) ابوداؤد کتاب الادب باب فی نقل الحدیث رقم: ۴۸۶۹- مشکوٰۃ کتاب الادب باب الحذر والتانی فی الامور رقم: ۵۰۶۳
- (۹۰) ابوداؤد کتاب الادب باب فی الرجل یجلس بین الرجلین بغیر اذنهما رقم: ۴۸۴۴
- (۹۱) بخاری کتاب الذبائح رقم: ۵۵۳۴- ابوداؤد کتاب الادب باب من یومران یجالس-
- (۹۲) بخاری، کتاب الادب باب علامة حب الله عزوجل رقم: ۶۱۶۸- ۶۱۶۹- ترمذی کتاب الزهد باب ماجاء ان المرء مع من احب رقم: ۲۳۹۲- مسند احمد ۴: ۳۹۲ رقم: ۱۹۰۲۵- مسند عبدین حمید ص ۱۹۵ رقم: ۵۵۲
- (۹۳) ترمذی کتاب الزهد باب ماجاء فی صحبة المومن رقم: ۲۴۰۲- ابوداؤد کتاب الادب باب من یومران یجالس رقم: ۴۸۳۲- ابوداؤد الطیالسی رقم: ۲۲۱۳
- (۹۴) مشکوٰۃ کتاب الایمان رقم: ۳۰- ابوداؤد کتاب السنة باب الدلیل علی زیادة الایمان رقم: ۴۶۸۱- الجامع الصغیر رقم: ۸۳۰۸
- (۹۵) مشکوٰۃ کتاب الادب باب الظلم رقم: ۵۱۲۳- بخاری کتاب المظالم باب الظلم ظلمات یوم القيمة رقم: ۲۴۴۰- مسلم کتاب البر والصلة باب تحريم الظلم رقم: ۲۵۰۹- مسند الشهاب باب الظلم ظلمات رقم: ۱۰۹
- (۹۶) مشکوٰۃ کتاب الطهارة باب مخالطة الجنب رقم: ۴۶۳- ابوداؤد کتاب الطهارة رقم: ۲۲۰- جامع الصغیر رقم: ۹۰۵۸- نسائی کتاب الطهارة باب فی الجنب اذا لم یتوضا رقم: ۲۶۱
- (۹۷) بخاری ۲۰۶- مسلم کتاب الطهارة باب خصال الفطرة رقم: ۲۵۹- شرح السنه ۱۰: ۱۰۰- مشکوٰۃ کتاب اللباس باب الترجل رقم: ۴۴۲۱-
- (۹۸) مسلم (۲۵۸۹) و ابوداؤد (۴۸۴۴) و الترمذی (۱۹۳۴)
- (۹۹) مشکوٰۃ کتاب الادب باب البر والصلة رقم: ۴۹۲۲- بخاری کتاب الادب باب اثم القاطع رقم: ۵۹۸۴- مسلم کتاب البر والصلاة رقم: ۲۵۵۶- الادب المفرد ص ۲۰ رقم: ۶۴
- (۹۰) مشکوٰۃ باب حفظ اللسان رقم: ۴۸۲۳- ابوداؤد کتاب الادب باب فی القتات رقم: ۴۸۰۱- بخاری کتاب الادب باب ۸۰ ما یکره من النمیة رقم: ۶۰۵۶- مسلم کتاب الایمان باب بیان غلظ تحريم النمیة رقم: ۱۶۹
- (۹۱) مشکوٰۃ کتاب الآداب باب البیان والشعر رقم: ۴۸۱۰- شعب الایمان ۹: ۲۰۹، ۲: ۴- اتحاف ۵: ۵۰
- (۹۲) اتحاف ۳: ۱۴۴، مشکل الآثار ۳: ۱۶۱، ۲: ۲ درمنثور ۲: ۲۵

- (۹۳) مشکوٰۃ کتاب الاداب باب الغضب والكبر رقم: ۵۱۱۹ - مسند الشَّهاب ص ۲۱۹ رقم: ۳۳۵ - المعجم الاوسط ۱۴۵: ۶ رقم: ۳۰۷ - شعب الایمان ۴۵۶: ۴ رقم: ۷۹۰ <
- (۹۴) مشکوٰۃ کتاب الایمان باب الاعتصام بالکتاب والسنة رقم: ۱۵۶ - مسلم المقدمه باب النهی عن الحدیث بکل ماسم.
- (۹۵) بخاری کتاب الجنائز باب لیس منا من شق الجیوب رقم: ۱۲۹۴ باب لیس منا من ضربا لحدود رقم: ۱۲۹۸ - مشکوٰۃ کتاب الجنائز باب البکاء علی المیت رقم: ۱۷۲۵
- (۹۶) مشکوٰۃ کتاب اللباس رقم: ۳۳۴ - ابو داؤد کتاب اللباس باب فی لبس الشهرة رقم: ۴۰۳۱ - مسند احمد ۵۰: ۲ رقم: ۵۱۱۴ - مسند عبد بن حمید ص ۲۶۷ رقم: ۸۴۸
- (۹۷) مشکوٰۃ باب حفظ اللسان رقم: ۴۸۱۲ - بخاری کتاب الرقاق باب حفظ اللسان رقم: ۶۲۷۴ - جامع الصغیر ص ۵۲۶ رقم: ۹۱۰۹
- (۹۸) ابن ماجه کتاب الزهد باب ذکر التوبة رقم: ۴۲۵۰
- (۹۹) مشکوٰۃ کتاب الرقاق رقم: ۵۱۷۴ - جامع الصغیر ص ۷۷ رقم: ۱۲۱۰
- (۱۰۰) بخاری کتاب القدر باب العمل بالخواتیم رقم: ۶۶۰۷

ماخذ و مراجع		کتاب الام
الرساله	الجامع شعب الايمان	
شرح معانی الاثار	بخاری شریف	
مسند احمد	مشكاة المصابيح	
ترمذی شریف	المعجم الكبير	
تلخیص الخبر	مسلم شریف	
مصنف ابن ابی شیبہ	ارواء الغلیل	
دلائل النبوة	التمهید	
مختصر زوائد مسند البزار	مسند اسحاق بن راهویه	
کنز العمال	ابوداؤد	
الموطا	تاریخ دمشق الكبير	
الابانه	جامع البيان العلم وفضله	
میزان الاعتدال	الترغیب والترهیب	
تاریخ بغداد	شرح السنة	
جامع العلوم والحکم	کتاب السنة	
ابن ماجه	نسائی	
مسند الدارمی	مسند عبد بن حمید	
مسند ابن خذیمه	مسند ابو عوانه	
ابن حیان	جامع البيان العلم	

